

**FITXA IDENTIFICATIVA****Dades de l'Assignatura**

Codi	34409
Nom	Desenvolupament, desigualtat i relacions Nord-Sud
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1310 - Grau de Sociologia	Facultat de Ciències Socials	3	Primer quadrimestre
1924 - Programa Doble Titulació CCPPAA-Sociologia	Facultat de Dret	5	Primer quadrimestre
1925 - Programa Doble Titulació Sociologia-CCPPAA	Facultat de Ciències Socials	5	Primer quadrimestre
1931 - Programa Doble Titulació Sociologia-CC Polítiques Admó.Públ.	Facultat de Ciències Socials	3	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1310 - Grau de Sociologia	3 - Estructura social i canvi social	Obligatòria
1924 - Programa Doble Titulació CCPPAA-Sociologia	7 - Assignatures obligatòries de cinquè curs	Obligatòria
1925 - Programa Doble Titulació Sociologia-CCPPAA	7 - Assignatures obligatòries de cinquè curs	Obligatòria
1931 - Programa Doble Titulació Sociologia-CC Polítiques Admó.Públ.	3 - Assignatures obligatòries de tercer curs	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
ARRIBA BUENO, RAUL DE	110 - Economia Aplicada
MARCH I POQUET, JOSEP MARIA	110 - Economia Aplicada



RESUM

Esta assignatura, obligatòria, de 6 crèdits, impartida en el primer quadrimestre del tercer curs del grau de sociologia, forma part del mòdul de Teoria Sociològica, Estructura i Canvi Social.

L'assignatura comprén sis continguts essencials, que s'estudiaran de manera simultània. En primer lloc, el concepte de desenvolupament: les dimensions contingudes en esta idea, la manera en què es quantifica, l'heterogeneïtat de les situacions de desenvolupament-subdesenvolupament i la seua percepció com a procés dinàmic i conflictiu. En segon lloc, una perspectiva teòrica fonamentada en el concepte d'estil de desenvolupament, que permet apreciar el desenvolupament i la desigualtat com la resultant de la interacció de forces socials, en un moment històric concret i dins d'un armadura sistèmica i estructural, que facilita la comprensió de perquè un determinat desenvolupament és viable i perquè entra en crisi i es transforma. En tercer lloc, una perspectiva històrica de les relacions Nord-Sud, que aborda la morfogènesi d'un món amb Centre i Perifèria, el sorgiment i l'ocàs de la proposta d'un Nou Orde Econòmic Internacional i com la globalització ens està portant cap a un món “de cap per avall”. Un quart contingut, és l'anàlisi de situacions concretes de desenvolupament-subdesenvolupament, és a dir, s'aplica el concepte d'estil de desenvolupament a les experiències històriques de (sub)desenvolupament més importants: les societats exportadores de béns primaris, el Quart món, la industrialització “cap a dins”, els tigres asiàtics i el desenvolupament autònom. El cinqué contingut aborda teòricament com es pot planificar un procés de desenvolupament seguint un mètode que es fonamenta en categories essencials com genoestructura, fenoestructura, situació, grups socials, recursos de poder i forces socials. Este mètode permet descriure una política de desenvolupament com a trajectòria de situacions que conté avanços, retrocessos, consolidacions i salts. L'últim contingut és l'aplicació pràctica del mètode anterior a una situació de subdesenvolupament concreta i hipotètica, per a la que es dissenyarà, pas a pas, un projecte de cooperació per al desenvolupament.

Els continguts d'esta assignatura, en la que s'atorga a la Política Econòmica una rellevància especial en la dinàmica social, especialment en l'estudi d'experiències històriques de desenvolupament, complementen els d'algunes assignatures ja cursades pels/les estudiants, com Economia aplicada i Història política i social contemporània (cursades en 1r). A més, estant enfocada sobre els processos de canvi i transformació, complementa els continguts de les assignatures sobre Estructura i canvi social (en les societats contemporànies, a Espanya i al País Valencià, cursades en 2n i 3r). D'altra banda, l'aprenentatge de mètodes de planificació de polítiques de desenvolupament i cooperació, la relaciona directament amb les assignatures Intervenció grupal i comunitària (2), Política comparada (3) i El mètode de les ciències socials (4).

CONEIXEMENTS PREVIS



Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

1310 - Grau de Sociologia

- Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Elaborar informes i diagnòstics sobre problemàtiques socials.
- Analitzar les relacions entre població, recursos i medi ambient i les condicions socials de la sostenibilitat.
- Analitzar les dades empíriques sobre l'estructura, el canvi i els problemes socials.
- Descriure i explicar les desigualtats socials a partir de les teories i els indicadors socials i detectar els processos emergents.
- Analitzar els fenòmens socials adoptant una perspectiva multidisciplinària (sociològica, psicosocial, econòmica, política, històrica i antropològica) .
- Comprendre l'organització politicoeconòmica i l'evolució històrica de les societats contemporànies en l'àmbit global i local, i la seua relació amb les dinàmiques i els processos socials.
- Conèixer els instruments necessaris per a elaborar, executar i avaluar programes de polítiques públiques i projectes d'intervenció social.
- Comprendre la diversitat cultural de les societats.
- Conèixer els impactes i costos socials i ecològics dels projectes de desenvolupament.



- Conèixer les ferramentes per a intervindre en situacions de crisi i conflictes socials.
- Identificar i mesurar factors de vulnerabilitat social.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Si l'estudiant supera amb èxit l'assignatura serà capaç de:

- Caracteritzar les situacions de desenvolupament (subdesenvolupament) i analitzar-les des de diferents posicions valoratives.
- Explicar una determinada situació de desenvolupament social com resultat de la interacció històrica de tendències globals i factors específics locals.
- Aplicar el concepte d'estil de desenvolupament a l'evolució concreta d'una societat, valorar la seua viabilitat econòmica, política i social i identificar els conflictes i contradiccions que poden generar la seua crisi.
- Proposar polítiques de desenvolupament (fins-objectius-instruments-accions), utilitzant de metodologies de planificació de polítiques.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El concepte de desenvolupament

Dimensions de la idea de desenvolupament.

El desenvolupament com a procés dinàmic i conflictiu.

Criteris per a la quantificació del desenvolupament i la desigualtat.

Heterogeneïtat de les situacions de desenvolupament-subdesenvolupament

2. Evolució històrica de les relacions Nord-Sud

Morfogènesis d'un món amb Centre i Perifèria.

Orto i ocàs de la idea d'un Nou Orde Econòmic Internacional.

Significat de la globalització des de la perspectiva Nord-Sud.

El món de cap per avall.

3. Estil de desenvolupament

Moment històric, forces social i armadura.

Estructura de poder social, ordenament institucional i mecanisme econòmic.

El medi físic, la població i la seua composició, l'organització productiva, l'estructura social i la relació externa.

Viabilitat i crisi d'un estil de desenvolupament.

**4. Anàlisi de situacions concretes de (sub)desenvolupament.**

El model exportador primari.
El Quart món.
El desenvolupament cap a dins.
Els tigres asiàtics.
El desenvolupament autònom.

5. Polítiques i organitzacions de desenvolupament.

Polítiques i organitzacions de lluita contra la fam.
Polítiques i organitzacions de prevenció de conflictes i construcció de la pau.
Polítiques i organitzacions d'ajuda humanitària.
Polítiques i organitzacions vinculades al deute extern.
Altres polítiques i organitzacions de desenvolupament.

6. Anàlisi de tensions del desenvolupament.

La propietat dels recursos naturals.
Violència i governabilitat.
Explotació laboral i globalització.
Noves classes socials.
Responsabilitat Social de la Empresa.
Fluxos migratoris.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teòricopràctiques	60,00	100
Elaboració de treballs individuals	20,00	0
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	20,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00	0
Preparació de classes de teoria	10,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
TOTAL	150,00	



METODOLOGIA DOCENT

- Lliçó magistral participativa.
- Presentacions orals per part dels i les estudiants.
- Estudi de casos.
- Debats.
- Elaboració d'esquemes, mapes conceptuals i quadros sinòptics.
- Busca de dades documentals i estadístics.
- Sessions de discussió i anàlisi grupal a partir de materials com a pel·lícules, documentals, exposicions, conferències, etc.

AVALUACIÓ

Examen escrit, examen tipus test i / o examen oral: 70%.

Avaluació continuada de les activitats teoricopràctiques: resolució d'exercicis i problemes, estudis de cas, elaboració de panells-pòster, assajos i articles, presentacions orals, informes, projectes, treball de camp i instruments de registre, pràctiques de laboratori ...: 30 %.

Es valorarà l'assistència regular i la participació activa dels i les estudiants tant a les sessions presencials a l'aula, com en les tutories, i en les activitats complementàries.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- March Poquet, José M (2013): Desarrollo económico: estilos y políticas. Tirant lo Blanch, Valencia.
- Sen, A.K. (2000): Desarrollo y libertad. Planeta

Complementàries

- Acemoglu, D. y Robinson, J. A. (2012): Por qué fracasan los países. Los orígenes del poder, la prosperidad y la pobreza. Deusto, Barcelona
- Alonso, J.A. (2019): Lecciones sobre economía mundial. Introducción al desarrollo y a las relaciones económicas internacionales. Ed. Civitas
- Arroyo, F. (2018): Exclusión y subdesarrollo en el mundo contemporáneo: la otra cara de la globalización. Ed. Síntesis
- Collier, P. (2008): El club de la miseria. Qué falla en los países más pobres del mundo. Ed. Turner
- Chang, Ha-Joon (2009): Retirar la escalera. La estrategia del desarrollo en perspectiva histórica. La Catarata



- Chaves, J. y Mariano, L. (eds.) (2018): Cooperación al desarrollo. Anthropos Editorial, Barcelona
- Gomez, C. (2017): Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS): una revisión crítica, Papeles de relaciones ecosociales y cambio global, 140
- Goycoolea, R. y Megías, M. (eds.) (20107): Objetivos del Desarrollo Sostenible. Una mirada crítica desde la universidad y la cooperación al desarrollo. Universidad de Alcalá, Alcalá de Henares
- Naciones Unidas (2018): Informe de los Objetivos de Desarrollo Sostenible 2018. New York.
- Payne, A. y Phillips, N. (2012): Desarrollo. Alianza Editorial, Madrid
- PNUD (2019): Panorama general. Informe sobre Desarrollo Humano 2019. Más allá del ingreso, más allá de los promedios, más allá del presente: Desigualdades del desarrollo humano en el siglo XXI. Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (PNUD), Nueva York
- Rist, G. (2002): El desarrollo: historia de una creencia occidental. La catarata
- Ros, J. (2013): Rethinking Economic Development, Growth, and Institutions. Oxford University Press, Oxford
- Sampetro, J.L. (1996): Conciencia del subdesarrollo. Veinticinco años después. Taurus, Barcelona
- Sotillo, J.A. (2017): El ecosistema de la cooperación. La agenda 2030 para el desarrollo sostenible. La Catarata, Madrid
- Zamora Rodríguez, A. (2008): Ensayo sobre el subdesarrollo. Latinoamérica, 200 años después. Foca, Ediciones y Distribuciones, Madrid